

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LXXXII. Qui contra iura mercatur, bonam fidem præsumitur non
habere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

tur voluntas aliqua boni specie inde-
que ad largiendum progreditur, quia
in presenti nihil occurrit in contrari-
um, quo retardetur. At verò cum ad
particularia ventum est, ea se offerunt
incommoda, ut nemo prudens aliter ju-
dicare possit, quàm ab intentione con-
cedentis exclusum iri. Lex generalis e-
rat in regno Persarum, ut quicumque
non vocatus interius atrium Regis in-
gressus fuisset, absque ulla cunctatione
statim interficeretur *Esther c. 4.* attamen
reginæ *Esther* consternatæ *Assuerus* di-
xit. Non morieris, non enim pro te, sed
pro omnibus (aliis scilicet) hæc lex con-
stitutata est. Idem dixerat non semel, da-
turum se quicquid petivisset, etiam di-
midium regni sui: nemo prudens ta-
men nihil omnino excipiendum existi-
mabit. Ea concederet nimirum, quæ
concedere reges solent.

Obj. 2. Justinianus ait in *l. unica §.*
fin. c. de caducis tollen. Si contrarium vo-
lebat testator, nulla erat difficultas
scribere: & *Cic. l. 2. de invent.* Scriptori

neque ingenium, neque operta, neque
facultas ulla defuit, quo minus posset
apertè scribere id, quod cogitaret, nec
fuisse ei grave, aut difficile certam ali-
quam causam excipere, si quid exci-
piendum putasset. Idem ergo de conce-
dente dicamus, & extendamus conce-
sionem ejus, quousque possumus. In-
commoda sibi imputet, qui cum pos-
set, non expressit restrictionem suam.

R. Quamdiu conjecturis, & præ-
sumptionibus à jure locus relinquatur,
literalis illa extensio non obtinet, sed
mentem disponentis extra literam
quærimus, ut evitemus incommoda, &
absurda, quæ secum periculosa extensio
adferre solet *Iustiniani, & Ciceronis* sen-
tentia citata tunc valet, cum nihil di-
versum occurrit, quo ad deserendam
scriptoris pennam adducti meliorem
interpretationem amplecti cogamur.
Surdus Consil. 73. n. 17. Carolus de Grassis
except. 32. n. 30. Steph. Gratianus Discept.
forens. Tomo IV. c. 656. n. 30. & c. 766. n. 11.
Barb. Axiom. 106. n. 14.

REGVLA LXXXII.

*Qui contra iura mercatur, bonam fidem præsumitur non
habere.*

I. **C**um enim singuli actiones suas
ad leges publicas componere
tenentur, qui contrarium facit, per-
verli animi suspensionem excitat. Porro
bona fides bona conscientia est, secun-
dum illud Apostoli *ad Rom. 14. v. ult.* O-
mne, quod non est ex fide, peccatum

est: quod in *c. Omnes. 28 q. 1.* sic explica-
tur, ut non quicquid ab infidelibus fit,
peccatum sit, sed omne, quod contra
conscientiam agitur, & ad gehennam
ædificat. Vnde *S. Ambr.* Peccatum est,
quod aliter fit, quàm probatum est, &
August. in eundem locum, Omne, quod

D d 3 ali-

aliter fit, quàm probatum est, peccatum est, non tamen omne, quod fit cum fide, bonum est. *Ignorantia enim, que est ex culpa, nocet. V. supr. Reg. 2. n. IV.* Sed non bonæ fidei præsumptio sumitur variis ex indicis, seu causis. 1. Ex tempore. *l. Satis. C. ad le. Cornel. de falsis.* 2. Ex loco. *§. pen. in Auth. ut nulli iudicium.* 3. Ex præcedenti denunciatione. *l. si fundum. C. de rei vindic.* 4. Ex personæ alterius interpositione. *l. pupillus. §. fin. ff. de auth. tutorum.* 5. Ex omissione, seu neglectu officii sui. *l. si procurator. §. dolo. ff. Mandati.* 6. Ex bonorum omnium vel majoris partis alienatione. *l. Omnes ff. que in fraudem creditorum.* 7. Ex ejusdem rei geminata exactione. *Reg. seq.* 8. Ex non servato superioris mandato. *l. Non potest. dolo. ff. eo.* 9. Ex improba, & pertinaci petitione. *l. 2. ff. de doli mali except.* 10. Ex peccandi consuetudine. *l. si servus. ff. de heredit. vendita.* 11. Ex obscura, & intricata locutione. *l. Aut qui. §. i. ff. quod vi, aut dam.* 12. Ex nimium sperata successione. *l. 1. & fin. C. ubi pupilli educa. deb.* 13. Ex facti qualitate. *l. Dolus. C. de rescind. vend.* 14. Ex rei quantitate. *l. Cum hi. §. modus. ff. de trans. et.* 15. Ex personarum conditione, & conjunctione. *l. un. C. Si quis Imp. ma' d. l. iubemus. C. de sacros. evang.* aliis denique similibus, de quib. *Albericus ad l. Dolum. C. de dolo.* pro quibus, ne errare contingat, probo & maturo iudicio est, quod in vulgo, & apud entifetos legistas non facile reperies.

II. Amplia 1. Ad omne jus, naturale, positivum, sacrum, profanum, statuta, consuetudines. Si qui autem ignorantiam prætendunt, ad illius proba-

tionem tenentur. Quoad præscriptionem tamen, & usucapionem impediendam nihil proderit ignorantia juris, vel error. *l. Namque ff. de usucap.* Vnde si putas pupillis licere res suas sine tutoris auctoritate administrare, non capies usu. *di. le. §. si à pupillo.* quia juris error nulli prodest, eoque respectu paria sunt *scire, & scire debere*, & tam in culpa est, qui scire debuit, quàm qui scivit. *Ignorantia. de Reg. Iur. Paris. Consil. 61. Seb. Medicis de casib. fort. q. 3. n. 1. Tusch. lit. 1. Concl. 11. Barb. Axiom. 113 n. 7.*

Amplia 2. Sive ejus, qui mercatur, contractus revera contra lus venit, sive non, sed ab illo putetur juri contrarius esse. Cùm enim omne, quod non est ex fide, peccatum sit ad *Rom. 14. v. ult. & c. fin. de præscript.* tam est peccati reus, qui contra mentis suæ regulam agit, quam qui contra ipsam legem: de qua re consulenda est Theologia Moralis de conscientia dubia apud *Navarr. in Manuali c. 27. à num. 279. Rich. Hallum. l. 2. c. 1. Layman l. 1. Tr. 1. c. 5 §. 4.*

Amplia 3. Ut in foro conscientie quoque valeat, nec sola præsumptione censeatur injustus, qui contemptis legibus commercia celebrat. Nam que rationi conformes sunt, licet profane obligant. Vnde *S. August. relatus in c. Imperatores xi. q. 3.* Quando Imperatores veritatem tenent, pro ipsa contra errorem jubent: quisquis contempserit, ipse sibi iudicium acquirat. Nam & inter homines pœnam luit, & apud Deum sortem non habebit, quia hoc facere noluit, quod ei per cor Regis veritas iussit. Neque audiendus est *Peckius*, qui contrarium tenendum asserit, eò quod

quod Regula præsumptione nitatur. Non enim sola præsumptione nititur, sed ex illa Iudex malæ conscientiæ argumentum ducit, quia conscientia latebras penetrare non potest, & veritatem ipsam intueri. Reuera autem contra Deum, & iustitiam peccat, qui contra Ius mercatur. Ius dico, seu naturale, seu positivum, quod ipsemet Peckius agnoscit in prima sua ampliatione. Nolum hoc tamen ad quamlibet legem de mercimoniis latam extendere. Nam quibus pretium more consueto taxatur, & exigitur, non ita stringunt conscientiam, ut aliæ, quæ fraudes contrarium vetant. V. Sylv. V. Lex. n. 6. & 7. Layman l. 3. Tract. 4. c. 17.

III. Obj. 1. In c. Si quis deinceps 16. q. 7. seriò præcipitur, ne quis episcopatum vel abbatiam de manu laici accipiat: qui tamen eatenus accepisset, longi temporis præscriptione tutus est. c. Pastoralis de iure patronatus.

R. Prohibitio citati capitis juri

ecclesiastico, & æquitati conformis est, quia nulli Principum laicorum investitura sacrorum hominum, & præsumptum abique sedis Apostolicæ auctoritate competit. De præscriptione autem quod additur, falsum est, cum titulus, & bona fides desit: nec in c. Pastoralis citato ulla illius mentio, ut mirum sit, quibus oculis Peckius inspexit.

Obj. 2. Qui à pupillo emit, falsò existimans puberem esse, sine auctoritate tutoris, usucapere poterit. l. Nunquam. § si à pupillo ff. de usucap.

R. Qui probabili errore captus aliquid contractum aliàs prohibitum facit, contra hanc Reg. nihil peccat, quia à conscientia, & bona fide sua defenditur. Bartol. in l. Non fatetur. ff. de confess. Gratian. Discept. forer. tom. 5. c. 946. Navarr. c. 23. n. 50. Vasq. in 1. 2. Disp. 151. c. 4. Salas de leg. D. 10. Sect. 2. Em. Sa. V. Dubium. n. 3.

REGVLA LXXXIII.

Bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur.

I. Hujus Regulæ cui consonat 57. in ff. manifesta ratio est, quia facta debiti solutione confestim extinguitur obligatio. Vnde dolo malo non vacat, qui semel exactum sciens denuò exigit. Supponimus autem debitorem prima exactione pulsatum fatiscesisse. Infit. quib. modis toll. obligatio initio. Aliàs repetitam exactionem adeò lex non improbat, ut credat bona nomina fieri

mala, si non interpellentur debitores. Porro non interest, quo modo facta sit solutio, per se, vel per alium exhibuerit, vel etiam delegaverit debitor, in iudicio, vel extra exacta sit, modò à se extincta esse nomina debitor contra molestum exactorem probet. Barbof. in Tr. Dictiones. Dictione 377.

II. Amplia 1. Ut neque ab alio exigi queat iterum, quod semel solutum est.